

MKN Itä-Suomi

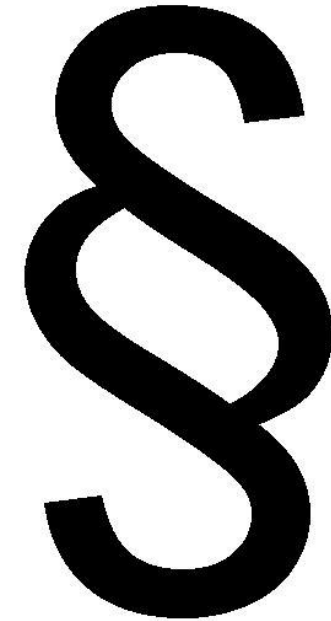
Elintarvikelain kokonaisuudistus — Tiivistelmä alan toimijalle

Anni Hirvonen, ruoka- ja elintarvikeasiantuntija, Itä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset, Kajaani

Toteutettu osana Kantri-Sampo-hanketta

Elintarvikelain kokonaisuudistus tuli voimaan 21.4.2021

- Uudistuksen tavoitteet:
  - Selkeyttää elintarvikelain rakennetta ja käytettävyyttä
  - Uudistaa ja tiivistää elintarvikehygieniää ja zoonooseja koskevia asetuksia
  - Selkeyttää suhdetta EU-lainsäädäntöön
    - Terminologian yhtenäistäminen ja informatiivisten viittausten vähentäminen
  - Mukautua muuttuvaan maailmaan

Linkit uudistuneeseen lakiin ja asetuksiin

- [Elintarvikelaki 297/2021](#)
- [MMM:n asetus elintarvikevalvonnasta 315/2021](#)
- [MMM:n asetus elintarvikehygieniasta 318/2021](#)
- [MMM:n asetus zoonooseista 316/2021](#)

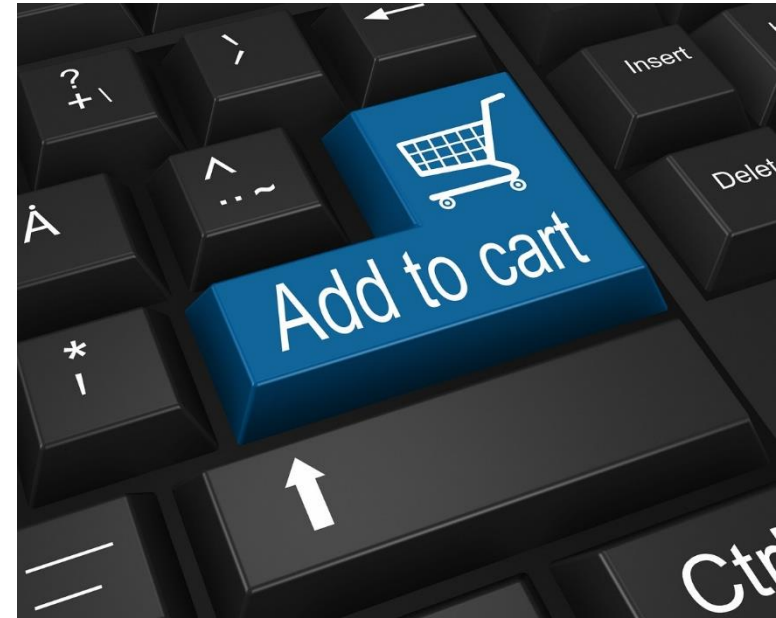
Mikä muuttuu?

1. Toiminnan valvonta
2. Hallinnolliset pakkokeinot
3. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu
4. Maksujärjestelmä
5. Elintarvikehygieniaa ja elintarvikevälitteisiä zoonooseja koskevat asetukset
6. Muita muutoksia

1. Toiminnan valvonta

- Elintarvikevalvonnan fokus siirtyy elintarvikehuoneistojen valvonnasta **toiminnan valvontaan**
  - Mahdollistaa myös verkkokauppojen ja muiden virtuaalisten tilojen valvonnan
  - Valvontakohteena on toimija, joka harjoittaa elintarviketoimintaa, ei pelkkä elintarvikehuoneisto tai fyysinen tila
    - Valvontakohteen voi olla esim. virtuaalinen tila, maahantuojan varasto tai jakelukeskus, verkkokaupan toimipaikka, keskusliikkeen pääkonttori
  - Elintarviketoiminta ja kontaktimateriaalitoiminta määritetty selkeämmin lakiin
- Valvontaa kohdennetaan sinne, missä sitä eniten tarvitaan
- Toimijan vastuu korostuu: toimija vastaa elintarvikkeiden turvallisuudesta elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa ja siitä, että toiminta täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset

2. Hallinnolliset pakkokeinot

- Hallinnolliset pakkokeinot tarkoittavat toimenpiteitä, joihin valvontaviranomainen ryhtyy, jos asiat eivät ole kunnossa. Suurin osa pakkokeinoista on pysynyt ennallaan, mutta muutamia muutoksia näihin on tullut.

2. Hallinnolliset pakkokeinot

- **Uudistuksen myötä valvontaviranomainen voi:**
  - määrätä kiellon, vaikka elintarvikkeesta aiheutuva vaara ei ole vakava, mutta elintarvikesäännösten vastaisuus johtuu sellaisesta syystä, jota ei voida poistaa.
    - esim. lisäaineen sallitun määrän vähäinen ylitys tai elintarvikekontaktimateriaalin valmistuksessa on käytetty ainetta, jota ei ole hyväksytty
  - ottaa haltuun elintarvikkeen, vaikka se ei aiheuta vaaraa terveydelle, mutta on muulla tavoin olennaisesti elintarvikesäännösten vastainen
    - esim. toimijan hallussa suuri määrä pilaantumisvaarassa olevia elintarvikkeita puutteellisissa säilytysolosuhteissa
  - kieltää elintarvikesäännösten vastaisen markkinoinnin ja velvoittaa toimijaa toteuttamaan markkinoinnin oikaisun
    - aiemmin ainoastaan Ruokavirasto on voinut kieltää säännösten vastaisen markkinoinnin

3. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

- Uusi hallinnollinen sanktio: valvontaviranomainen voi määrätä maksamaan 300 – 5 000 € suuruisen seuraamusmaksun, **jos toimija:**
  - harjoittaa alkutuotantoa, elintarviketoimintaa tai kontaktimateriaalitoimintaa sellaisessa toimipaikassa, jota ei ole hyväksytty tai rekisteröity lain edellyttämällä tavalla
  - valmistaa, vie maasta, pitää kaupan, tarjoilee tai muutoin luovuttaa tai toimittaa elintarviketta tai valmistaa tai tuo maahan elintarvikekontaktimateriaalia, joka ei täytä lain 5 § :n vaatimuksia.
  - harjoittaa elintarvikkeiden tai elintarvikekontaktimateriaalien markkinointia elintarvikesäännösten vastaisella tavalla
  - ei noudata laissa säädettyä velvollisuutta tiedottaa elintarviketoiminnasta liikkuvassa elintarvikehuoneistossa; vaatimusta jäljitettävyydestä; vaatimusta omavalvonnasta; vakavia vaaroja tai ruokamyrkytyksiä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta tai zoonooseja koskevaa ilmoitusvelvollisuutta; tai ei noudata laboratoriolle tai siellä harjoitettavalle toiminnalle säädettyjä vaatimuksia

3. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

- Seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttaa menettelyn laatu, toistuvuus, vahingollisuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet
  - toistuvuus ei sellaisenaan ole edellytys seuraamusmaksun määräämiselle, mutta voi vaikuttaa siihen, määrätäänkö seuraamusmaksua ja minkä suuruisena
- Kunnan valvontaviranomainen määrää maksun, ja se maksetaan valtiolle
- Seurantamaksuun pätee kaksoisrangaistavuuden kieltö
  - seuraamusmaksua ei voi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on annettu samasta teosta lainvoimainen tuomio

3. Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu

- Seuraamusmaksulla ennaltaehkäistään säännösten vastaista toimintaa ja estetään nopeasti sen jatkamista
- Ohje seuraamusmaksun toimeenpanoon on Ruokavirastolla laadinnassa, joten käytännössä sitä ei vielä toteuteta

Kuva: Wikipedia

4. Maksujärjestelmä

- Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta peritään vuosittain **150 € perusmaksu** suunnitelmallisen valvonnan piirissä oleville toimijoille vuoden 2022 alusta lähtien
  - sisältää suunnitelmallisen valvonnan näytteenottomaksun, jota ei enää peritä toimijalta erikseen
- Perusmaksu **ei koske:**
  - pienimuotoista elintarvikealan toimintaa, jossa vuotuinen liikevaihto alle 15 000 € ja toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä
    - toimijan ei katsota kuuluvan suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piiriin → valvonnan perusmaksua ei peritä
  - rekisteröityjä alkutuotannon toimijoita, kyläkauppoja, yleishyödyllisiä yhteisöjä
  - toimijoita, jotka harjoittavat pienimuotoista toimintaa EU-lainsäädännön nojalla annettujen kansallisen säännösten mukaisesti, esim.
    - alkutuotannon toimija voi toimittaa kuluttajalle pieniä määriä poron lihaa tai poron kuivalihaa rekisteröidystä elintarvikehuoneistosta ilman lihantarkastusta
    - metsästäjä tai metsästysseura voi luovuttaa kuluttajalle tai paikalliseen vähittäiskauppaan pieniä määriä luonnonvaraisen riistan lihaa

4. Maksujärjestelmä

- Vuosimaksun lisäksi kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen **suoriteperusteisen maksun** seuraavista toimista:
  - elintarviketoiminnan ja kontaktimateriaalitoiminnan rekisteröinti, alkutuotantopaikan ja elintarvikehuoneiston hyväksyminen
  - valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset (pl. rekisteröity alkutuotanto) ja näytteiden tutkiminen
  - uusintatarkastukset: Oiva, kehotuksen noudattaminen, pakkokeinojen noudattaminen
  - vientivalvonta, vientitodistukset

4. Maksujärjestelmä

- Miksi maksujärjestelmä muuttuu?
  - Maksuilla saadaan katettua nykyistä paremmin elintarvikevalvonnan ylläpidosta ja toimeenpanosta aiheutuvia kustannuksia
    - 2017 elintarvikevalvonnan maksut ovat kattaneet vain 12-14 % valvonnan kustannuksista
    - 2022 tavoitteena, että maksujärjestelmän muutoksella saadaan katettua 40-50 % valvonnan kustannuksista
  - Vahvistetaan elintarvikevalvonnan valmentavaa roolia ja mahdollistetaan nykyistä monimuotoisempi viranomaistyö

5. Elintarvikehygieniää ja elintarvikevälitteisiä zoonooseja koskevat asetukset

- Useat eri asetukset on yhdistetty ja sisältöjä on selkeytetty:
  - MMMa elintarvikevalvonnasta 315/2021, MMMa elintarvikehygieniasta 318/2021, MMMa zoonooseista 316/2021
- Otettu käyttöön samaan aikaan elintarvikelain ja eläintautilain kanssa 21.4.2021
- Sujuvoittaa valvontaa
- Pieniä yksittäisiä muutoksia

6. Muita muutoksia

- Toimijoiden luotettavuutta selvitetään harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumiseksi
- Erillistä kirjallista omavalvontasuunnitelmaa ei vaadita
  - Elintarviketurvallisuuden varmistaminen perustuu kuitenkin edelleen omavalvontaan
- Hygieniapassin voi saada ainoastaan osallistumalla hygieniapassitestiin
- Ensisaapumisvalvonta (eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnin valvonta) tulee osaksi kuntien tekemää suunnitelmallista valvontaa
- Toimivaltainen viranomainen voi tehdä tarkastuksen kotirauhan piirissä
- Tunnistautumaton näytteenotto: valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata näytteitä myytäväksi tarjottavista elintarvikkeista ja elintarvikekontaktimateriaaleista

6. Muita muutoksia

- Viranomaisella on tiedonsaantioikeus ja oma-aloitteinen tietojen luovuttamisoikeus toiselle viranomaiselle
- Elintarvikkeiden vientiin liittyviä uusia viranomaistehtäviä
- Viranomainen voi peruuttaa alkutuotantopaikan ja huoneiston hyväksymisen ja keskeyttää tai lopettaa toiminnan ilmoitetussa alkutuotantopaikassa tai elintarvikehuoneistossa
- Ruokavirasto voi määrätä internetsivustot suljettavaksi
- Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyys on salattava

Lopuksi

- Jos kaipaavat apua lainsäädännön ja sen muutosten tulkintaan ota yhteyttä maa- ja kotitalousnaisiin
- Autamme yritystänne vastaamaan elintarvikelain vaatimukseen
  - Tarjoamme yrityskohtaista apua laatuasioissa, omavalvonnassa, lupa-asioissa, pakkausmerkinnöissä, tuotekehityksessä, labra-analyyseissä jne

[Itä-Suomen MKN Maa- ja kotitalousnaiset](#)

@mkn_itasuomi

@maajakotitalous

[Linkki nettisivuille](#)

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kiitos!

OLLAAN YHTEYKSISSÄ!

Anni Hirvonen

Ruoka- ja elintarvikeasiantuntija
Itä-Suomen MKN, ProAgria Itä-Suomi

anni.hirvonen@maajakotitalousnaiset.fi

Puh +358417310003

Kauppakatu 25 A 24
87100 Kajaani

